

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
Економічний факультет

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію та проведення практик
на економічному факультеті
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

Затверджено:

Вчена рада
економічного факультету

«19» травня 2026 року
Голова Вченої ради
Економічний факультет
проф. Анжела ІГНАТЮК

Укладачі: керівник практик економічного факультету к.е.н, доц. О.Ю. Кузьома та відповідальні за практику від кафедр: к.е.н., доц. О.В. Богуславський, к.е.н., доц. В.А. Делас, к.е.н., доц. В.В. Журило, к.е.н., доц. О.І. Іваненко, к.е.н., доц. О.М. Лобова, к.е.н., доц. Л.А. Мартинюк, д.е.н., проф. Маслов А.О., к.е.н., доц. Л.А. Оліх, к.е.н., доц. І.Я. Софіщенко, PhD, асистент Л.О. Тарасенко, к.е.н., доц. С.І. Травінська, д.і.н., к.е.н., проф. О.В. Чеберяко, к.е.н., доц. В.В. Шпирко

Київ – 2026 р.

ЗМІСТ

1. Загальні положення	3
2. Види і зміст практик	5
3. Мета практик	7
4. Бази практик	7
5. Методичне забезпечення практик	8
6. Організація і керівництво практиками	8
7. Підсумки та оцінка результатів практик	10
9. Присвоєння професійної кваліфікації	11
10. Академічна доброчесність	13
Додатки	15

1. Загальні положення

1.1. Практична підготовка здобувачів вищої освіти (студентів) є важливою і невід'ємною складовою організації освітнього процесу при підготовці фахівців різних освітніх рівнів на економічному факультеті (далі – Факультет) Київського національного університету імені Тараса Шевченка (далі – Університет).

Практична підготовка на економічному факультеті – це цілісна концепція професійної підготовки здобувачів вищої освіти, що дозволяє закріпити теоретичні знання та набуті необхідних для майбутньої професійної діяльності навичок роботи на базі виробничих й невиробничих підприємств, установ й організацій в конкретних соціально-економічних умовах. Практика є логічним завершенням теоретичного навчання за освітнім ступенем і повною мірою інтегрована у навчальний процес.

1.2. Практична підготовка є обов'язковою компонентою всіх освітньо-професійних та освітньо-наукових програм здобуття вищої освіти на економічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка, спрямована на набуття студентами професійних і загальних компетентностей і передбачає:

- оволодіння сучасними методами, формами організації і знаряддями праці у сфері їх майбутньої професії;
- формування професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи у реальних ринкових і виробничих умовах;
- виховання потреби систематично оновлювати свої знання й творчо їх застосовувати у практичній діяльності;
- розвиток навичок науково-дослідної роботи та вирішення прикладних завдань;
- формування навичок командної роботи;
- підвищення здатності до працевлаштування;
- отримання досвіду роботи, необхідного для присвоєння професійної кваліфікації.

1.3. Даним Положенням регулюються загальні питання організації, проведення і підбиття підсумків усіх видів практики студентів Факультету.

1.4. Положення регламентує методично-організаційне забезпечення різних видів практик здобувачів освіти ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр» освітньо-професійних та освітньо-наукових програм економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка та базується на таких законодавчих і нормативних актах:

- Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
- Про академічну доброчесність : Закон України від 18.12.2025 р. № 4742-IX (введення в дію з 31.07.2026 р.) URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4742-20#Text>.

- Статут Київського національного університету імені Тараса Шевченка : Указ Президента України від 14.01.2000 р. № 64/2000. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/64/2000#Text>.
- Положення про організацію освітнього процесу у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, затверджене Вченою радою Київського національного університету імені Тараса Шевченка (друга редакція) від 11.04.2022 р., протокол № 15, введеного в дію наказом ректора № 170-32 від 11.04.2022 р. URL : chrome-extension://kdpelmjpfafjppnhbloffcjpeomlnpah/http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Polozhennia-pro-organizatsiyu-osvitniogo-procesu-11_04_2022.pdf.
- Етичний кодекс університетської спільноти, ухвалений на Конференції трудового колективу Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 2 від 23 грудня 2024 року). URL : <http://www.univ.kiev.ua/pdfs/official/ethical-code/Ethical-code-of-the-university-community.pdf>.
- Про затвердження професійного стандарту «Викладач закладу вищої освіти» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 16.10.2024 р. № 1466. URL : https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/93388.
- Деякі питання присвоєння професійних кваліфікацій закладами вищої освіти в разі відсутності професійного стандарту: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2024 р. № 1223. URL : <https://ips.ligazakon.net/document/kp241223?an=2:>
- Рекомендації щодо присвоєння професійних кваліфікацій закладами вищої освіти у разі відсутності професійних стандартів, затверджені рішенням НАК від 20 червня 2025 р. № 1, протокол № 35 (229) від 30.06.2025 р. URL : <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/novyny/12/zvo-nak-rekomendaciyi-dodatok-1.pdf>.
- Порядок присвоєння професійних кваліфікацій здобувачами вищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка за результатами опанування освітніх програм (в редакції згідно рішення Вченої ради Київського національного університету імені Тараса Шевченка від 03.11.2025 року, протокол № 3, введений в дію наказом № 933-32 від 04.11.2025 року). URL : https://senate.knu.ua/wp-content/uploads/2025/11/Порядок-присвоєння-профкваліфікацій_зі-змінами.pdf.
- Рекомендації про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України / Державна наукова установа «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти». 24 квітня 2013 року (протокол №5). URL: https://ifk.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/8/2018/03/recom_IZO.pdf.
- Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, затверджене Розпорядженням Ректора № 16 від 23.03.2007 р. URL : <http://nmc.univ.kiev.ua/docs/Pologennya%20pro%20praktuky%2016%2023.03.2007.doc>.

2. Види і зміст практик

2.1. На економічному факультеті передбачено проходження здобувачами вищої освіти таких видів практик:

- **виробничої** (ОС «Бакалавр», денна і заочна форма навчання);
- **науково-дослідної** (ОС «Магістр», денна форма навчання);
- **виробничої / переддипломної** (ОС «Магістр», заочна форма навчання);
- **асистентської** (ОС «Магістр» ОНП «Економіка та економічна політика», денна форма навчання);
- **спеціалізованої консалтингової** (ОС «Магістр» ОПП «Бізнес-консалтинг», денна форма навчання);
- **консалтингової** (ОС «Магістр» ОПП «Бізнес-консалтинг», денна форма навчання).

Під час практики студент повністю або частково виконує функціональні обов'язки працівника відповідного фаху і рівня та вирішує реальні завдання. Структура конкретного виду практики залежить від змісту практичного навчання та має забезпечити виконання професійних функцій тих посад, на які може претендувати студент після здобуття відповідного освітнього ступеня.

Види практик конкретної освітньої програми, їх зміст, форми, тривалість, терміни проведення визначено в навчальних планах та описі цієї освітньої програми.

2.2. **Виробнича практика** проводиться, як правило, на 4-му курсі. Даний вид практики покликаний сформувати професійні вміння, навички приймати самостійні рішення на певних ділянках роботи (або з конкретних питань) в реальних виробничих умовах шляхом виконання окремих функцій і завдань, властивих майбутній професії.

2.3. **Науково-дослідна практика** (для студентів денної форми навчання) **виробнича / переддипломна практика** (для студентів заочної форми навчання) проводиться перед виконанням випускної кваліфікаційної роботи магістра і є підсумковою ланкою практичної підготовки здобувачів ОС «Магістр». Під час цієї практики поглиблюються та закріплюються теоретичні знання з фахових дисциплін, завершується формування бази фактичного матеріалу для виконання кваліфікаційної роботи та/або складання державних іспитів.

Цілі науково-дослідної практики полягають у залученні здобувачів ОС «Магістр» до самостійної дослідницької роботи, ознайомленні з методикою проведення науково-дослідної роботи в академічних та спеціалізованих інститутах, поглиблення теоретичних і практичних знань в сфері економічних відносин, ознайомлення з практикою підприємництва, питаннями реалізації теоретичних та наукових розробок в сфері їхньої професійної діяльності, підборі фактичного матеріалу для написання кваліфікаційної магістерської роботи, формуванні вмінь і навичок опрацювання наукових та інформаційних джерел. Проходження здобувачами ОС «Магістр» науково-дослідної практики орієнтується на отримання важливих результатів науково-дослідної роботи.

Предметом науково-дослідної практики є поглиблення навичок самостійної наукової роботи, розширення наукового світогляду здобувачів вищої освіти,

дослідження проблем практики та вміння пов'язувати їх з обраним теоретичним напрямом дослідження, вміння визначати структуру та логіку майбутньої магістерської роботи.

Виробнича (переддипломна) практика спрямована на формування у здобувачів вищої освіти компетентностей щодо розв'язання стратегічних проблем розвитку підприємництва в різних сферах економіки на основі набутих у процесі навчання теоретичних знань, узагальнення та економічного аналізу діяльності об'єкта практики, а також опрацювання широкого спектру даних відповідно до тематики кваліфікаційної роботи магістра. Практика також передбачає формування вмінь і навичок роботи з науковими та інформаційними джерелами під час розроблення стратегій розвитку суб'єкта підприємницької діяльності відповідно до компетентностей другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Предметом практики є поглиблення навичок стратегічного управління підприємницькою діяльністю, дослідження актуальних практичних проблем та вміння співвідносити їх з обраним теоретичним напрямом дослідження, а також визначення структури й логіки кваліфікаційної роботи магістра.

2.4. Асистентська практика передбачає закріплення набутих теоретичних знань у процесі її проходження безпосередньо у навчальному процесі на економічному та інших факультетах Університету, інших закладах вищої освіти II-IV рівня акредитації. Даний вид практики дозволяє студентам отримати практичні навички та досвід, необхідні для викладання дисципліни за профілем набутої спеціальності у вищих навчальних закладах після отримання освітнього ступеня «Магістр». Асистентській практиці передують вивчення дисциплін «Педагогіка вищої школи та педагогічна майстерність викладача», «Методика викладання економічних дисциплін у закладах вищої освіти» та «Психологія вищої школи». Успішне проходження здобувачем вищої освіти асистентської практики є важливою і необхідною умовою присвоєння професійної кваліфікації «Викладач закладу вищої освіти – педагогічний працівник».

Результатом асистентської практики є набуття професійних навичок та вмінь під час підготовки, організації та проведенні лекційних, семінарських (практичних) занять у закладах вищої освіти.

2.5. Спеціалізована консалтингова практика передбачає формування та зміцнення професійних компетентностей у сфері консалтингу шляхом виконання практичних завдань у вибраному здобувачем вищої освіти напрямі (фінансовий консалтинг, податковий консалтинг, HR-консалтинг, консалтинг у сфері моделювання, аналізу та оптимізації бізнес-процесів тощо).

2.6. Консалтингова практика передбачає інтеграцію та поглиблення професійних компетентностей у сфері управління бізнесом і консалтингової діяльності шляхом виконання комплексних практичних і дослідницьких завдань відповідно до обраного профілю та тематики кваліфікаційної роботи. Вона спрямована на застосування методології та інструментального апарату менеджменту, проведення аналітичних досліджень і розроблення обґрунтованих управлінських рішень у реальних умовах діяльності підприємств та організацій.

3. Мета практик

3.1. Метою практики є оволодіння студентами сучасними методами, навичками, вміннями та способами організації праці майбутньої професійної діяльності, формування у них на базі одержаних в Університеті знань професійних навичок та вмінь для прийняття самостійних рішень під час роботи в конкретних суспільно-економічних умовах, виховання потреби систематично поповнювати свої знання і творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

3.2. Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного обсягу практичних навичок і умінь відповідно до освітнього ступеня бакалавра чи магістра.

4. Бази практик

4.1. Практика студентів Факультету проводиться на базах, які відповідають меті, завданням, змісту конкретного виду практики, а також вимогам навчальних планів.

4.2. Базами практики можуть бути виробничі й наукові підрозділи Університету та/чи Факультету, чи іншого вищого навчального закладу, органи державної влади, інститути НАНУ, підприємства, організації та установи будь-якої форми власності в Україні та за її межами, громадські організації, заклади освіти і культури, які мають належні умови для проведення практики.

4.3. При підготовці фахівців за цільовими договорами з підприємствами, організаціями, установами бази практики для проходження виробничої практики передбачаються у цих договорах. У разі, коли підготовка фахівців здійснюється на замовлення фізичних осіб, бази для проходження виробничої практики можуть забезпечувати ці особи (з урахуванням всіх вимог даного Положення та програм з окремих видів практики) або Університет, що визначається умовами договору (контракту) на підготовку фахівців.

4.4. Для студентів-іноземців бази практики передбачаються у відповідному контракті чи договорі щодо підготовки фахівців і можуть бути розташовані на території країн-замовників фахівців або в Україні. При проходженні практики в межах України студенти-іноземці дотримуються загальних правил та положень щодо проходження практики, встановлених в Університеті.

4.5. Студенти можуть самостійно обирати місце проходження практики. Кафедра дає згоду про проходження практики на таких базах лише за умови, що вони відповідають встановленим вимогам для проходження відповідного виду практики.

4.6. Залежно від виду практики бази можуть використовуватися студентами як колективно, так і індивідуально.

4.7. Студенти можуть проходити практику за межами України в порядку встановленому чинним законодавством і договорами про співпрацю, укладеними Університетом, з ЗВО, науковими установами тощо інших держав.

5. Методичне забезпечення практики

5.1. Навчально-методичними документами щодо проведення всіх видів практик для студентів відповідної спеціальності є: дане наскрізне положення про організацію та проведення практик на економічному факультеті, що визначає види і послідовність практик; складові фахової підготовки, які забезпечуються всіма видами практик; регламентація діяльності студентів і викладачів у цей період навчального процесу, методичні рекомендації з проведення практик (за потреби) та робочі програми з кожного виду практики.

5.2. Зміст методичних рекомендацій з проведення практик і робочих програм практик повинен відповідати даному наскрізному положенню, наказам ректора, розпорядженням декана економічного факультету, рішенням Вченої ради університету, Вченої ради економічного факультету щодо практики студентів, навчальних планів освітніх програм.

5.3. Робочі програми кожного виду практики для студентів відповідної освітньої програми розробляються кафедрою згідно з навчальним планом і затверджуються Вченою радою факультету.

Робоча програма кожного виду практики на факультеті повинна включати:

- термін проходження практики;
- завдання і зміст конкретного виду практики, план (порядок) її проходження;
- структуру звіту про проходження практики та вимоги до його написання й оформлення;
- індивідуальні завдання студентів;
- критерії оцінювання;
- рекомендовані джерела.

6. Організація і керівництво практиками

6.1. Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики на факультеті покладається на декана Факультету. Загальну організацію практики і контроль за її проведенням на Факультеті здійснює Науково-методична комісія Факультету. Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечують відповідні кафедри.

6.2. Керівництво практикою на факультеті здійснює декан та керівник практики від факультету, відповідальні за організації практики від кафедр. Керівники практики від кафедри зазначаються в наказах про відповідні види практик і затверджуються проректором.

6.3. Основними обов'язками керівника практики від факультету є:

- контроль за своєчасною розробкою кафедрами проєктів наказів з проходження практик студентами факультету і поданням їх на погодження з відповідними структурами Університету та на затвердження проректору;
- проведення із завідувачами кафедр (відповідальними за практику на кафедрах) підготовчої роботи з розробки та укладання угод щодо проходження практики студентами факультету з базами практик (міністерствами,

інститутами, відомствами, установами та організаціями різних форм власності), ведення обліку договорів про бази практик та надання допомоги в укладенні цих договорів;

- проведення нарад з відповідальними за конкретні види практик від кафедр;
- звітування на Вченій раді факультету про стан та перспективи практичної підготовки на економічному факультеті;
- своєчасне подання звітів про проходження практики студентами факультету до Навчально-методичного відділу Університету;
- контроль за організацією та проведенням організаційних заходів перед направленням студентів на практику, своєчасністю захисту результатів практик на кафедрах.

6.4. Обов'язками відповідальних за конкретні види практик кафедри є:

- розробка і вдосконалення під керівництвом завідувача кафедри програми певних видів практики, а також навчально-методичних та інших звітних документів (враховуючи специфіку конкретної освітньої програми);
- організація проходження практики й проведення організаційних заходів перед направленням студентів на практику, зокрема:

- інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки (інструктаж також додатково може бути проведений при прибутті на місце проходження практики);
- надання студентам-практикантам необхідних документів (договорів, листів-направлень, програм, щоденників, календарних планів, індивідуальних завдань, методичних рекомендацій тощо), перелік яких встановлюється для кожного виду практики у межах відповідної ОП;
- ознайомлення студентів із системою звітності з практики, прийнятою на кафедрі, а саме: подання письмового звіту з практики (в друкованому, або електронному вигляді – за рішенням кафедри), вигляду оформлення виконаного індивідуального завдання тощо;
- проведення зі студентами попереднього обговорення змісту й результатів практики, потреб змін робочих програм тощо;
- здійснення контролю за проходженням практики студентами на базі практики;
- координація роботи безпосередніх керівників практики, закріплених за студентами, які забезпечують високу якість її проходження згідно з програмою;
- подання завідувачу кафедри та керівнику практики від факультету письмового звіту про проведення практики з попереднім обговоренням результатів практики на засіданні кафедри та із зауваженнями й пропозиціями щодо поліпшення практики студентів.

6.5. Студенти Факультету при проходженні практики зобов'язані:

- до початку практики одержати від керівника-організатора практики від кафедри інструктаж про порядок проходження практики та з техніки безпеки і консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- узгодити з безпосереднім керівником практики індивідуальний план та графік проходження практики, а також індивідуальне завдання на практику;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою

практики і вказівками її керівників;

- вивчити і суворо дотримуватися правил охорони праці та техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- своєчасно подати необхідні звітні документи та захистити результати практики.

7. Підсумки та оцінка результатів практики

7.1. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми практики та індивідуального завдання. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт (в друкованому або електронному вигляді – за рішенням кафедри).

7.2. Звіт разом з іншими документами (щоденником, характеристикою з об'єкта практики тощо) подається на рецензування безпосередньому керівникові практики від кафедри.

7.3. У звіті мають бути відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки та пропозиції, список використаних джерел тощо. Оформлюється звіт за вимогами, встановленими рекомендаціями кафедр для різних видів практики.

7.4. За результатами перевірки звіту безпосередній керівник практики від кафедри надає загальний відгук й рекомендує звіт до захисту перед комісією.

7.5. Після перевірки поданого звіту безпосереднім керівником практики від кафедри і його загальної позитивної оцінки, зафіксованої у відповідному відгуку, звіт з практики публічно захищається студентами на підсумковій (звітній) конференції перед комісією, яка створюється за розпорядженням завідувача кафедри (не менше 2-х членів комісії) у встановлені графіком практики терміни безпосередньо у найближчі 1-2 тижні після завершення практики.

7.6. Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості і залікової книжки студента за підписами членів комісії. Оцінка визначається з урахуванням своєчасності подання необхідних документів з практики, якості підготовленого звіту, відгуку керівника від кафедри і від бази практики, рівня знань, виявлених під час захисту звіту.

7.7. Оцінка за практику враховується при визначенні стипендії.

7.8. У разі неподання звіту або одержання незадовільної оцінки за результатами захисту практики студент має право на повторний захист протягом 4 наступних тижнів семестру після проведення підсумкової конференції з практики. У разі остаточної незадовільної оцінки вирішується питання про неможливість його подальшого навчання на економічному факультеті Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

7.9. Підсумки проведення кожної практики обговорюються на засіданнях кафедр, а загальні підсумки практики підбиваються на засіданні Вченої ради економічного факультету щорічно.

8. Присвоєння професійної кваліфікації

8.1. Відповідно до п. 18-19 Порядку присвоєння професійних кваліфікацій здобувачам вищої освіти Київського національного університету імені Тараса Шевченка за результатами опанування освітніх програм здобувачам вищої освіти ОС «Магістр» можуть бути присвоєні відповідні професійні кваліфікації.

Так, зокрема, за результатами проходження асистентської практики і відповідно до обов'язкової частини освітньо-наукової програми здобувачеві може бути присвоєна професійна кваліфікація «Викладач закладу вищої освіти – педагогічний працівник».

8.2. Критерії визначення та відбір баз для набуття передбаченої програмою практичної підготовки та/або навчання на робочому місці (далі – База практики), що можуть надати та підтвердити наявність практичного досвіду за фахом професійної кваліфікації, передбаченої ОП:

8.2.1. Базою практики може бути підприємство, установа, організація будь-якої форми власності, у тому числі заклад вищої освіти або його структурний підрозділ, а також наукова установа, що здійснює діяльність за профілем відповідної професійної кваліфікації, визначеної освітньою програмою, та має необхідні умови для реалізації практичної підготовки здобувачів вищої освіти.

8.2.2. До баз практики висуваються такі обов'язкові критерії:

- відповідність одного з видів діяльності організації профілю професійної кваліфікації;
- відповідність одного з видів діяльності організації меті, завданням і змісту практики;
- відповідність практики вимогам освітньої програми, навчального плану та робочої програми практики;
- наявність в організації (у тому числі серед фізичних осіб – підприємців), як правило, щонайменше трьох фахівців, які мають досвід діяльності, що передбачає наявність такої ж професійної кваліфікації, як та, що передбачається освітньою програмою;
- наявність в організації можливості забезпечити здобувачам вищої освіти виконання професійних завдань та обов'язків, визначених профілем відповідної професійної кваліфікації;
- наявність матеріально-технічної бази, що відповідає умовам виконання професійних завдань та обов'язків.

8.2.3. Практичний досвід здобувачів вищої освіти, набутий під час практичної підготовки, має бути обов'язково підтверджений звітом про проходження практики, який:

- завірений підписом керівника практики від бази практики;
- печаткою організації бази практики (за наявності);
- містить перелік видів виконаних конкретних професійних завдань та обов'язків, дат та тривалості їх виконання.

8.3. Вимоги до практичної підготовки для формування професійної кваліфікації:

8.3.1. Звіт про проходження практичної підготовки складається здобувачем

вищої освіти та має містити опис видів професійної діяльності, професійних завдань та обов'язків, що були реалізовані під час практики, а також переліки компетентностей та результатів навчання, сформованих у її процесі.

У випадках, коли професійні завдання та обов'язки, компетентності та/чи результати навчання, що реалізуються на базі практики, відрізняються за формулюванням або структурою від сформульованих в освітній програмі, до звіту додаються матриці відповідності між фактично виконаними функціями та функціями, визначеними в ОП, фактично здобутими результатами навчання та програмними результатами навчання, визначеними в ОП, та/або фактично здобутими компетентностями.

8.3.2. Звіт про проходження практики має містити розділ «Характеристика й оцінка роботи студента на практиці», що включає:

- стислий опис виконаних функцій і завдань;
- оцінку рівня сформованих компетентностей;
- оцінку професійної поведінки здобувача (відповідальність, ініціативність, комунікабельність тощо);
- рекомендацію щодо присвоєння професійної кваліфікації.

Ця характеристика підписується керівником практики від бази та засвідчується печаткою (за наявності) і є формою проміжного (поточного) оцінювання практичного досвіду, набутого здобувачем на робочому місці.

Ці результати враховуються під час підсумкового оцінювання та прийняття рішення про присвоєння професійної кваліфікації. За відсутності позитивної рекомендації бази практики щодо присвоєння професійної кваліфікації така кваліфікація не може бути присвоєна.

9.2. Так, зокрема, за результатами проходження асистентської практики і відповідно до обов'язкової частини ОНП здобувачеві може бути присвоєна професійна кваліфікація «Викладач закладу вищої освіти – педагогічний працівник».

Рішення щодо виконання здобувачем освіти встановлених у цій програмі вимог для присвоєння професійної кваліфікації ухвалюється окремим рішенням екзаменаційної комісії під час підсумкової атестації. Рішення екзаменаційної комісії щодо відмови у присвоєнні здобувачеві освіти професійної кваліфікації є остаточним і може бути переглянуте тільки у випадку вчинених комісією порушень.

За обов'язковою частиною програми здобувачу може бути присвоєна професійна кваліфікація «Викладач закладу вищої освіти – педагогічний працівник».

До складу екзаменаційної комісії входить принаймні один член, який має досвід діяльності, яка передбачає наявність професійної кваліфікації «Викладач закладу вищої освіти – педагогічний працівник», або виконує управлінські функції щодо працівників які виконують діяльність, що передбачає наявність такої професійної кваліфікації і при цьому він є представником роботодавців (із числа підприємств, установ або організацій, що здійснюють діяльність за профілем відповідної професійної кваліфікації).

Отриманий під час виробничої практики (асистентської та науково-дослідної) практичний досвід має підтверджуватися звітом з практики,

засвідченими керівником бази практики, із зазначенням виду, дати та тривалості виконання переліку професійних завдань та обов'язків. Звіт з практики має підтверджувати успішне виконання практикантом не менш як двох третин переліку професійних завдань та обов'язків, якими має володіти власник професійної кваліфікації «Викладач закладу вищої освіти – педагогічний працівник».

10. Академічна доброчесність

10.1. При виконанні завдань, передбачених програмою практики та при підготовці звітів з практики здобувачі ОС «Бакалавр» та ОС «Магістр» повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, що передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та Етичним кодексом Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Найважливішими такими принципами є:

- виконувати завдання самостійно, крім випадків, якщо його виконання передбачає участь декількох осіб та/або правилами виконання відповідних завдань дозволено отримання допомоги від інших осіб, використання допоміжних матеріалів та засобів, у тому числі з інтернет-ресурсів;

- у разі використання результатів інтелектуальної творчої діяльності іншого автора (текстів, зображень, ідей, розробок, тверджень, відомостей, думок тощо) зазначати посилання на відповідне джерело інформації та/або відповідного автора;

- академічний твір здобувача освіти може включати раніше створений ним академічний твір (повністю або частково) лише у разі, якщо це дозволено умовами навчального завдання.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані визнавати принципи та норми Етичного кодексу Київського національного університету імені Тараса Шевченка і в своїй діяльності неухильно його дотримуватися. Незнання або нерозуміння принципів і норм Кодексу не є виправданням неетичної поведінки представника університетської спільноти.

10.2. **Академічна доброчесність** – це сукупність етичних принципів і правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових досягнень. Порушеннями академічної доброчесності вважаються академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання (п. 1.2. *Положення про організацію освітнього процесу у КНУ імені Тараса Шевченка*).

Недопустимими є випадки академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману при виконанні звіту з кожного виду практики.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства (ч. 4 ст. 42 Закону України «Про освіту»).

Типовими прикладами академічного плагіату є (п. 1.4.4 Положення про систему виявлення та запобігання академічного плагіату у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка):

- видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення до неї змістовних змін (у тому числі із внесеними навмисними текстовими спотвореннями з метою укриття запозичення);
- використання інформації (факти, ідеї, формули тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- дослівне копіювання фрагментів тексту або його дослівний переклад українською з іноземної (від фрази до набору речень) без належного оформлення цитування;
- внесення незначних правок у скопійований матеріал (перефразування речень, зміна порядку слів у них, зміна символів у тексті тощо) та без належного оформлення цитування;
- компіляція – створення значного масиву тексту без самостійного вивчення проблеми внаслідок копіювання тексту з різних джерел без внесення до нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту;
- подання як власних, робіт виконаних на замовлення іншими особами.

Обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності.

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних, раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів.

Фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

10.3. Порухенням академічної доброчесності є недотримання академічної свободи та доброчесності, зокрема:

- свідоме поширення хибної чи упередженої інформації щодо наукових досліджень;
- спотворення дослідницьких даних;
- штучне обмеження академічної свободи членів університетської спільноти;
- використання даних чужих досліджень, методів, гіпотез і положень інших учених, чужих текстів (повністю або частково) без належного зазначення автора та джерела;
- підроблювання або спотворення даних чи цитат у будь-якій сфері академічної діяльності, підроблювання підписів у документах, зокрема у звітах, угодах, залікових книжках, заявах тощо;
- підготовка на замовлення і/чи продаж академічних текстів;
- привласнення академічних текстів, виконаних іншими особами на замовлення.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок договору на виробничу практику з базою практики

ДОГОВІР № _____
на проведення виробничої практики здобувачами вищої освіти
економічного факультету Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

м. Київ

« _____ » _____ 202__ р.

Ми, що нижче підписалися, тут і надалі Сторони, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, з одного боку (надалі Університет), в особі декана економічного факультету **Ігнатюк Анжели Іванівни**, що діє на підставі довіреності № _____ від _____. 202__ року і, **ТОВ _____**, з другого боку (надалі – База практики), в особі **посада ПІБ відповідальної особи**, що діє на підставі **Статуту (чи довіреності № _____ від _____. 202__ року)**, уклали між собою цей Договір та домовилися про наступне:

уклали між собою цей Договір та домовилися про наступне:

1. База практики зобов'язується:

1.1. Прийняти на безоплатній основі здобувача(ку) ОС «Бакалавр» IV-го курсу освітньої програми «_____» **денної/заочної** форми навчання для проходження практики згідно з календарним планом:

№ п/п	ППП студента	Назва освітньої програми	Курс	Вид практики	Терміни практики	
					початок	кінець
1.			IV	виробнича		
2.			IV	виробнича		

1.2. Призначити наказом кваліфікованого спеціаліста для безпосереднього керівництва практикою.

1.3. Створити необхідні умови для виконання здобувачем програми практики, не допускати його залучення до виконання завдань, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

1.4. Забезпечити здобувачу освіти умови безпечного проходження практики. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони й безпеки праці: ввідний та первинний. У разі потреби, навчати здобувача-практиканта безпечних методів праці. Забезпечити

спецюдягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

1.5. Надати здобувачу-практиканту і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік відвідувань Базі практики здобувачем. Про всі порушення дисципліни, внутрішнього розпорядку та/чи про інші порушення повідомляти навчальний заклад.

1.7. Після закінчення практики дати характеристику на здобувача-практиканта, в котрій відобразити якості підготовленого ним звіту.

2. Факультет зобов'язується:

2.1. До початку практики надати Базі практики для погодження програму та список здобувачів освіти Факультету, яких направляють на практику.

2.2. Призначити наказом керівником практики кваліфікованого викладача.

2.3. Забезпечити додержання здобувачем дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією Базі практики нещасних випадків, що сталися зі здобувачем.

3. Відповідальність сторін за невиконання договору

3.1. Сторони відповідають за дотримання всіх умов організації і проведення практики, визначених цим Договором та додатками до нього (у разі наявності), згідно із законодавством про працю в Україні.

3.2. Всі суперечки, що виникають між Сторонами за Договором, вирішуються в установленому законодавством порядку.

3.3. Цей Договір набуває сили після його підписання Сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

3.4. Договір складений у двох автентичних примірниках – по одному Базі практики і навчальному закладу, кожен з яких має однакову юридичну силу.

3.5. Юридичні адреси Сторін:

Університет:

Економічний факультет
вул. Васильківська, 90-А
м. Київ, 03022

тел.: +38 044 521 35 78

Декан економічного факультету

_____ **Ангела ІГНАТЮК**

База практики:

ТОВ «Назва»

вул. _____, _____

м. _____, _____

тел.: +38 0_____

Директор ТОВ

_____ **Ім'я ПРИЗВИЩЕ**

Додаток Б*Зразок договору на науково-дослідну практику з базою практики*

ДОГОВІР № _____
на проведення науково-дослідної практики здобувачами вищої освіти
економічного факультету Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

м. Київ

« _____ » _____ 202__ р.

Ми, що нижче підписалися, тут і надалі Сторони, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, з одного боку (надалі Університет), в особі декана економічного факультету **Ігнатюк Анжели Іванівни**, що діє на підставі довіреності № _____ від _____. 202__ року і, **ТОВ _____**, з другого боку (надалі – База практики), в особі **посада ПІБ відповідальної особи**, що діє на підставі **Статуту (чи довіреності № _____ від _____. 202__ року)**, уклали між собою цей Договір та домовилися про наступне:

1. База практики зобов'язується:

1.1. Прийняти на безоплатній основі здобувача(ку) ОС «Магістр» II-го року освітньої програми «_____» **денної/заочної** форми навчання для проходження практики згідно з календарним планом:

№ п/п	ППП студента	Назва освітньої програми	Рік навчання	Вид практики	Терміни практики	
					початок	кінець
1.			II	науково-дослідна		
2.			II	науково-дослідна		

1.2. Призначити наказом кваліфікованого спеціаліста для безпосереднього керівництва практикою.

1.3. Створити необхідні умови для виконання здобувачем(ами) (якщо договір на кількох студентів) програми практики, не допускати його залучення до виконання завдань, що не відповідають програмі практики та майбутній спеціальності.

1.4. Забезпечити здобувачу освіти умови безпечного проходження практики. Проводити обов'язкові інструктажі з охорони й безпеки праці: ввідний та первинний. У разі потреби, навчати здобувача-практиканта безпечних методів праці. Забезпечити спецодягом, запобіжними засобами, лікувально-профілактичним обслуговуванням за нормами, встановленими для штатних працівників.

1.5. Надати здобувачу-практиканту і керівникам практики від навчального закладу можливість користуватись лабораторіями, кабінетами, майстернями, бібліотеками, технічною та іншою документацією, необхідною для виконання програми практики.

1.6. Забезпечити облік відвідувань Базі практики здобувачем. Про всі порушення дисципліни, внутрішнього розпорядку та/чи про інші порушення повідомляти навчальний заклад.

1.7. Після закінчення практики дати характеристику на здобувача-практиканта, в котрій відобразити якості підготовленого ним звіту.

2. Факультет зобов'язується:

2.1. До початку практики надати Базі практики для погодження програму та список здобувачів освіти Факультету, яких направляють на практику.

2.2. Призначити наказом керівником практики кваліфікованого викладача.

2.3. Забезпечити додержання здобувачем дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку. Брати участь у розслідуванні комісією Базі практики нещасних випадків, що сталися зі здобувачем.

3. Відповідальність сторін за невиконання договору

3.1. Сторони відповідають за дотримання всіх умов організації і проведення практики, визначених цим Договором та додатками до нього (у разі наявності), згідно із законодавством про працю в Україні.

3.2. Всі суперечки, що виникають між Сторонами за Договором, вирішуються в установленому законодавством порядку.

3.3. Цей Договір набуває сили після його підписання Сторонами і діє до кінця практики згідно з календарним планом.

3.4. Договір складений у двох автентичних примірниках – по одному Базі практики і навчальному закладу, кожен з яких має однакову юридичну силу.

3.5. Юридичні адреси Сторін:

Університет:

Економічний факультет
вул. Васильківська, 90-А
м. Київ, 03022

тел.: +38 044 521 35 78

Декан економічного факультету

_____ **Ангела ІГНАТЮК**

База практики:

ТОВ «Назва»

вул. _____, _____

м. _____, _____

тел.: +38 0 _____

Директор ТОВ

_____ **Ім'я ПРИЗВИЩЕ**

*Додаток В**Зразок листа-направлення на базу виробничої практики***КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА****ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

№ _____

від «_____» _____ 202_ р.

м. Київ

Голові правління**ТОВ** «_____»*Ім'я ПРІЗВИЩЕ (в родовому відмінку)***Шановний (на) _____ !**

Звертаємося з проханням прийняти на безоплатній основі для проходження виробничої практики на базі Вашої установи на термін з _____ по _____ 202_ р. здобувача вищої освіти ОС «Бакалавр» 4 курсу освітньої програми «_____» **денної** форми навчання економічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка ***Прізвище ім'я по батькові здобувача.***

Просимо посприяти за час проходження виробничої практики у зборі та обробці фактичного матеріалу для виконання програми та індивідуального завдання практики.

Керівником практики від кафедри призначено ***посада Прізвище ім'я по батькові керівника*** (роб тел. _____).

З повагою
декан економічного факультету

Анжела ІГНАТЮК